

Επιθυμείτε το Μητροπολιτικό σας Μονοπάτι να γίνει τώρα ένας επίσημος, δημόσιος χώρος. Από τη στιγμή των πρώτων εντοπισμών πεδίου μέχρι την παράδοση προς χρήση ενός επίσημου μονοπατιού, θα χρειαστούν αρκετά χρόνια.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος

- 1) Διαπραγματεύομαι τον σχεδιασμό
- 2) Φροντίζω τις κοινότητες
- 3) Δημοσιεύω αφηγήσεις
- 4) Οργανώνω τη φιλοξενία

ΜΑΘΗΜΑ 5 ΠΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ ΕΝΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙ

Ένα μητροπολιτικό μονοπάτι πρέπει να το σχεδιάσουμε (1), να το διασχίσουμε (2), να το διηγηθούμε (3), να το μοιραστούμε (4) και να το επισημοποιήσουμε (5). Στα προηγούμενα μαθήματα, αρχίσαμε να προσεγγίζουμε τα ζητήματα που σχετίζονται με την παραγωγή. Ας πάμε τώρα ένα βήμα παραπέρα.

Πώς παράγουμε το σύνολο των 4 προηγούμενων σταδίων (σχεδιασμός, κοινότητα, αφήγηση, οδηγός), ενσωματωμένα και με συνοχή, συνδυάζοντας έναν επαρκή αριθμό συνεταιίρων; Πώς διαπραγματευόμαστε έναν επίσημο σχεδιασμό; Πώς δημιουργούμε μία κοινότητα συνεταιίρων γύρω από το μονοπάτι; Πώς δίνουμε μορφή στις ιστορίες που αναδύθηκαν; Πώς διαμορφώνουμε ένα τακτικό περιπατητικό πρόγραμμα; Πόσο χρόνο χρειάζεται όλο αυτό; Πώς συντάσσουμε έναν προϋπολογισμό;

Θα χρειαστεί να συγκεντρώσετε χαρτογραφικές, συνεταιριστικές, εκδοτικές δεξιότητες, δεξιότητες διαχείρισης του σχεδίου, και διοικητικού και χρηματοοικονομικού χειρισμού...

Αυτό το μάθημα απευθύνεται σε άτομα, σε ομάδες ή σε θεσμούς που διαθέτουν ήδη ικανότητες όσον αφορά την παραγωγή (στους τομείς του πολιτισμού ή της κωροταξίας...) ή που επιθυμούν να τις αποκτήσουν.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Αρχάριος

Γράψτε μια δισέλιδη σημείωση (διαδρομές, πρόθεση-αφήγηση-πλαίσιο, συνέταιροι)

Προχωρημένος

Συντάξτε έναν λεπτομερή φάκελο 10 σελίδων (διαδρομές, πρόθεση-αφήγηση-πλαίσιο, συνέταιροι, ομάδα, προϋπολογισμός).

Πρόλογος

ΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ

Παράγω, σημαίνει φέρνω ένα εγχείρημα σε ένα επίπεδο απτής και κοινής ύπαρξης, συγκεντρώνοντας τις απαραίτητες διαχειριστικές, οικονομικές και θεσμικές συνθήκες.

Ένα μητροπολιτικό μονοπάτι, μπορεί να είναι μια γραμμή πάνω σε έναν χάρτη, που έχει γίνει αντικείμενο εντοπισμών. Μπορεί να είναι μια διαδρομή που μοιραζόμαστε, την οποία διανύουν τακτικά ομάδες. Μπορεί επίσης να είναι μια διαδρομή η οποία έδωσε το έναυσμα για αφηγήσεις που δημοσιεύθηκαν (ταινίες, βιβλία, εκθέσεις...). Μπορεί επίσης να είναι μια διαδρομή που γίνεται αντικείμενο τακτικών, δημόσιων συναντήσεων, υπό την καθοδήγηση οδηγών. Τέλος, μπορεί να είναι ένα σηματοδοτημένο μονοπάτι, ένας επίσημος δημόσιος κι εγκεκριμένος χώρος - που δύναται ακόμα και να λειτουργήσει ως μια πλατφόρμα αστικών, αγροτικών, πολιτισμικών, κοινωνικών εγχειρημάτων...

Ανάλογα το επίπεδο υλοποίησης το οποίο στοχεύετε, τα απαραίτητα μέσα διαφέρουν πολύ (υπό όρους προθεσμίας, ομάδας, προϋπολογισμού...).

«Παράγω ένα μονοπάτι», είναι άρα κάτι παραπάνω από το να «επισημοποιήσω έναν σχεδιασμό» (το οποίο σχετίζεται μόνο με την νομική υλοποίηση της διαδρομής και της σηματοδότησης).

Αλλά αντιθέτως, εάν διαθέσουμε λιγότερο χρόνο σε αυτό, ή μικρότερες χρηματοδοτήσεις, μπορούμε επίσης να κινηθούμε προς μια «τμηματική παραγωγή» του μονοπατιού, επιλέγοντας μία από τις πολλές πτυχές – για παράδειγμα, διαδίδοντας μια διαδρομή μέσω του Διαδικτύου, ή προτείνοντας μηνιαίους, δημόσιους περιπάτους (π.χ. Λονδίνο)· ή συντάσσοντας ένα βιβλίο που χτίζει μια πρώτη αφήγηση (π.χ. *La Révolution de Paris*, *Passaggio a Nord-Ovest*)· ή πραγματοποιώντας συλλογικές εκτελέσεις πάνω σε μια διαδρομή που έχει προηγουμένως σχεδιαστεί (π.χ. Κωνσταντινούπολη)...

Πώς ξεκινάω το εγχείρημα; Αρχικά δημιουργούμε μια πρώτη σκιαγράφηση της διαδρομής που απαιτείται για την έναρξη του εγχειρήματος, ωστόσο αυτός ο κανόνας δεν είναι και απόλυτος. Ένα μονοπάτι μπορεί να ξεκινά με μία συνάντηση κάποιων παραγόντων (όπως στη Λυών) για να συσχεφτούν, ή ακόμα με μια σειρά εντοπισμών πάνω στο σχέδιο που έχει προηγουμένως φτιαχτεί (Κωνσταντινούπολη), ή ακόμα από μια εργασία αφήγησης που αφορά μια διαδρομή (*La Révolution de Paris*)...

Δεξιότητες

Η παραγωγή ενός μονοπατιού προϋποθέτει να συγκεντρωθούν αρκετές δεξιότητες: χαρτογραφικές (GIS, ανάγνωση του χάρτη στο πεδίο), συνεταιριστικές (ικανότητα δημιουργίας κοινωνικής σχέσης, φιλοξενίας

>> Πηγές/ τα βιβλίων μας
[La Révolution de Paris](#)
[Passaggio a Nord-Ovest](#)

και πρόσκλησης δομών), εκδοτικών και αφηγηματικών, σχεδίασης του εγχειρήματος, διαχείρισης του εγχειρήματος, ρύθμισης του προϋπολογισμού και χρηματοοικονομικής διαχείρισης, διαπραγμάτευσης των τοπικών κοινοτήτων, σύστασης και διαχείρισης ομάδων.

Σπανίως υπάρχουν άτομα που διαθέτουν όλες αυτές τις δεξιότητες, κανείς πάντως δεν αριστεύει σε όλα αυτά τα πεδία. Επίσης, η παραγωγή ενός μονοπατιού απαιτεί συνήθως τη δημιουργία ομάδων, ή έστω δυάδων.

1) ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΟΜΑΙ ΤΗΝ ΧΑΡΑΞΗ

Για να διαρκέσει στον χρόνο, το αρχικό σχέδιο πρέπει να έχει νομική κάλυψη, αποτέλεσμα διαπραγμάτευσης, πράγμα που σημαίνει ότι ανοίγουμε έναν καινούριο δημόσιο χώρο.

Στις περισσότερες χώρες, για τη διέλευση από ιδιοκτησίες απαιτείται η εξασφάλιση άδειας διέλευσης, και δεν μπορούμε να τοποθετήσουμε σημεία σήμανσης στους δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους χωρίς προηγούμενη άδεια. Άρα η υλοποίηση ενός επίσημου σχεδίου είναι στην ουσία η δημιουργία μιας νομικής κάλυψης, που αποτελείται από το σύνολο των αδειών διέλευσης και σήμανσης των σχετικών δημοσίων ή ιδιωτικών ιδιοκτητών (ακόμα και στις χώρες όπου η εφαρμογή του νόμου ιδιοκτησίας είναι λιγότερο αυστηρή, συνιστάται ούτως ή άλλως να μοιραστεί η υπόθεση του σχεδίου με τις τοπικές κοινότητες και τις σημαντικές χωρικές οντότητες, αφενός για τη βελτίωση της διαδρομής, αφετέρου για να διαρκέσει στον χρόνο το μονοπάτι).

Μια διπλωματική άσκηση

Η δημιουργία ενός μονοπατιού είναι μια διπλωματική άσκηση. Ανάλογα τη διαδρομή που έχει επιλεγεί για να διασχίσουμε ένα οικόπεδο, μια συνοικία, ένα δήμο, διηγούμαστε μια διαφορετική ιστορία – έτσι ώστε η επιλογή μιας διαδρομής να δώσει το έναυσμα για συζητήσεις. Ο στόχος είναι να μπορέσουν οι διάφορες κοινότητες που συναντάμε (κάτοικοι, ιδιοκτήτες, οργανώσεις, δήμοι...) να οικειοποιηθούν το εγχείρημα ενώ αυτό ξεφεύγει ταυτόχρονα από τους κλασικούς κώδικες της απλής τουριστικοποίησης μιας περιοχής.

Οι δήμοι μπορεί να έχουν την τάση να αλλάζουν τη διαδρομή που προτείνεται 1) θέλοντας να αυξήσουν τον αριθμό των χιλιομέτρων για να «επισκεφτούν καλύτερα την δημοτική πολιτιστική κληρονομιά» και 2) θέλοντας να αποφύγουν τα περάσματα που ανήκουν στα, εκ πρώτης όψεως, όχι πολύ ελκυστικά «παρασκήνια» του δήμου (βιομηχανικές ζώνες, εμπορικές ζώνες, χωματερές...). Ωστόσο σκοπός μας είναι να κατευθύνουμε το Δήμο στο να 1) δεχτεί πως η διαδρομή που τη διαπερνά δεν είναι παρά μόνο ένα τμήμα ενός μεγαλύτερου ταξιδιού και μιας ευρύτερης κουβέντας, και 2) να διευρύνουμε την έννοια της πολιτιστικής κληρονομιάς έτσι ώστε να συμπεριλάβουμε σε αυτή το σύνολο αυτού που απαρτίζει την πραγματικότητα και τον χαρακτήρα του Δήμου.

Τεχνική επιτροπή

Η διαμόρφωση αυτού του σύνθετου αντικειμένου περνάει συνήθως μέσα από τη δημιουργία μιας τεχνικής επιτροπής, όπου μπορούν να εδρεύουν οι κύριοι παράγοντες της δημιουργίας ενός μονοπατιού (ομάδα

>> Πηγές/ masterclass του Μιλάνο :
Κομμάτι ν°8 : Impliquer les locaux
Κομμάτι ν°9 : Le temps des
négociations

>> Πηγές/ Άλλες πηγές
Atlas du GR2013 : recueil des
demandes d'autorisation de passage
argumentées aux communes
concernées.

παραγωγής, χρηματοδότες, πεζοπορικοί όμιλοι, τοπικές κοινότητες...) – συνήθως υπό την καθοδήγηση του κύριου χρηματοδότη του εγχειρήματος.

Αυτή η τεχνική επιτροπή, που συνεδριάζει ανά τακτά χρονικά διαστήματα ανάλογα με την ανάγκη και την πρόοδο του εγχειρήματος (ετησίως, εξαμηνιαίως ή μηνιαίως), βοηθά στο να συγκεντρωθούν διάφορα επίπεδα δεξιότητας (ιδιοκτησία, πολεοδομία, οδικό δίκτυο, πολιτιστική κληρονομιά, τουρισμός...), αλλά και να επιτραπεί η ανάδυση μιας μητροπολιτικής κοινότητας με κοινά συμφέροντα (η επιτροπή μπορεί ενίοτε να παίζει τον ρόλο ενός θεσμικού team building γύρω από ένα κοινό αντικείμενο που πυροδοτεί λιγότερες συγκρούσεις από, τι άλλα εγχειρήματα).

Ένας ενορχηστρωτής

Το μονοπάτι είναι επίσης μια αφορμή για να μας προσκαλέσει να περπατήσουμε στην μητροπολιτική περιοχή: δεν μπορεί να πάει παντού, στόχος του δεν είναι να εξαντλήσει την περιοχή που διηγείται. Δημιουργώ, σημαίνει επιλέγω. Πρέπει να «διατηρήσουμε την κατευθυντήρια γραμμή».

Για να μπορεί κανείς να διαχειριστεί και να εξασφαλίσει την τελική συνοχή αυτού του σύνθετου πολυφωνικού αντικειμένου, υπάρχει συνήθως ένας ενορχηστρωτής, που θα μπορεί να πάρει αποφάσεις λαμβάνοντας υπόψη πολλές παραμέτρους (γεωγραφικές, εδαφικές, αισθητικές, αφηγηματικές, πολιτικές...).

Η σήμανση

Μόλις το σύνολο των αδειών διέλευσης εγγυηθεί τη νομική συνέχεια του μονοπατιού, μπορούμε να ασχοληθούμε με τη σήμανση. Μπορεί η σήμανση να είναι θεωρητικά κάτι απλό (συνοπτικά, θα μπορούσαμε να πούμε: «χτίζω μία συνεχόμενη αλυσίδα με σημεία σήμανσης τα οποία είναι ορατά και διακρίνονται από τις δύο κατευθύνσεις του μονοπατιού»), η πρακτική απαιτεί αρκετή και προσεγμένη λεπτοδουλειά, καθώς πρέπει να προσαρμοστούμε στο πλαίσιο για κάθε αλλαγή κατεύθυνσης.

Η σήμανση αποτελεί επίσης μια ευκαιρία για να διευρύνουμε τον κύκλο των παραγόντων του εγχειρήματος, εμπλέκοντας οργανώσεις, κατοίκους, νέους... που μπορούν να συμμετέχουν σε αυτή την χειροπιαστή γέννηση της διαδρομής.

Τα σημαντικά στάδια

Μια τυπική διαδικασία της επισημοποίησης ενός μητροπολιτικού μονοπατιού μπορεί να είναι:

1) Οριστικοποιώ ένα σχέδιο: μια εργασία κατά βάση δημιουργική ή καλλιτεχνική (βλέπε μάθημα 1)

- σχεδιάζω μία αρχική μορφή
- Καταρτίζω όσο πιο διεξοδικά μπορώ τη λίστα των υπαρχόντων μονοπατιών
- σχηματίζω μία πρώτη εκτέλεση του σχεδίου, ένα φάσμα προτάσεων

για περάσματα («σκαρίφημα»)

- βελτιστοποιώ αυτό το σχέδιο μέσα από εξερευνήσεις στο πεδίο (βλέπε μάθημα 2)

- οριστικοποιώ ένα πρώτο σχέδιο (που θα έχω σχεδιάσει «με κόκκινο BIC στυλό πάνω στον χάρτη 1/25 000», ή σε ένα αρχείο .kml στο Google Earth).

2) Αποκτώ μία-μία τις άδειες διέλευσης: μια εργασία κατά βάση διοικητική, συνεταιριστική, πολιτική

- παρουσιάζω το εγχείρημα του ενδιαφερόμενου τμήματος στους διαχειριστές δημόσιων χώρων και στους ιδιοκτήτες

- διαπραγματεύομαι το σχέδιο (προς τις δύο κατευθύνσεις)
- οριστικοποιώ έναν σχεδιασμό με τον οποίο συμφωνούμε
- αποκτώ τις απαραίτητες άδειες.

3) Σήμανση: μια εργασία κατά βάση τεχνική

- συγκροτώ ομάδες ατόμων για τη σήμανση,
- καταρτίζω ένα λεπτομερές σχέδιο εργασίας ανά τμήμα
- παρέχω το υλικό.

2) ΦΡΟΝΤΙΖΩ ΤΙΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

Η δημιουργία ενός μονοπατιού ενέχει τη δημιουργία κοινοτήτων παραγωγής οι οποίες θα δώσουν ζωή στο μονοπάτι.

Είδαμε πώς η γέννηση ενός μονοπατιού είναι αδιάσπαστο κομμάτι της ανάπτυξης μιας πρώτης ομάδας περιπατητών που θα συμμετείχαν σε εντοπισμούς (μάθημα 2). Η παραγωγή ενός εγκεκριμένου μονοπατιού που θα διαρκέσει στον χρόνο θα πυροδοτήσει, με το πέρασμα των χρόνων, την εμφάνιση ενός πιο σύνθετου συστήματος ποικίλων κοινοτήτων, τις οποίες θα πρέπει να φροντίσουμε – γνωρίζοντας ότι θα είναι αδύνατον να αποφύγουμε κάθε τριβή και κάθε σύγκρουση σε περίπτωση τόσο ευρέων, μακρόχρονων και εδαφικών εγχειρημάτων.

Η εργασία που διεξήχθη ως προς τη διαπραγμάτευση του σχεδίου οδηγεί στην εμφάνιση μιας νέας κοινότητας, εκείνης της τεχνικής επιτροπής, που θα παραμείνει σταθερή στον χρόνο (υπό μία έννοια, το σύνολο των ιδιοκτητών που παραχωρούν τις άδειες διέλευσης συντελεί επίσης μία κοινότητα).

Φροντίζω τους κατοίκους

Η πεζοπορία διεξάγεται σε κατοικημένες περιοχές, άρα συνιστάται να πολλαπλασιάζουμε τις επαφές με τους κατοίκους, να μιλάμε για το μονοπάτι, να προσφέρουμε έγγραφα παρουσίασης, να προσκαλούμε σε έναν επόμενο περίπατο, να τους καλούμε στην κατασκευή ενός μονοπατιού, κλπ. Οι χιλιάδες, αν όχι οι εκατομμύρια κάτοικοι αποτελούν μια δύναμη των μητροπολιτικών μονοπατιών.

Το μονοπάτι αποσκοπεί επίσης στη δημιουργία δεσμών μεταξύ των δομών που αναπτύσσουν από μόνες τους ένα ενδιαφέρον για τη γειτονιά τους, τα ζητήματα κοινωνικής σύνδεσης ή τα ζητήματα των τόπων σε γενικές γραμμές (πολιτιστικά, κοινωνικά, παιδαγωγικά, οικολογικές δομές...).

Φροντίζω τις σχέσεις με τις τοπικές κοινότητες

Πρέπει πάση θυσία να χτίσουμε μαζί με τις τοπικές κοινότητες μία κοινότητα ενδιαφερόντων, να ενσωματώσουμε τους ρυθμούς τους, τις υποχρεώσεις τους... σεβόμενοι ταυτόχρονα τις αξίες και την αυτονομία του εγχειρήματος.

Ανάλογα τις υπηρεσίες που θα χρηματοδοτήσουν το εγχείρημα (για παράδειγμα ο πολιτισμός, η χωροταξία, η κινητικότητα, το περιβάλλον, ο τουρισμός, η θελκτικότητα της περιοχής...), θα τεθούν διάφορα προβλήματα. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να φροντίζουμε να κρατάμε ανοικτό το φάσμα των εξειδικεύσεων και να ευνοήσουμε τη διατμηματική λειτουργία των υπηρεσιών.

Είναι απαραίτητη η σύνδεση με σημαντικές εκδηλώσεις;

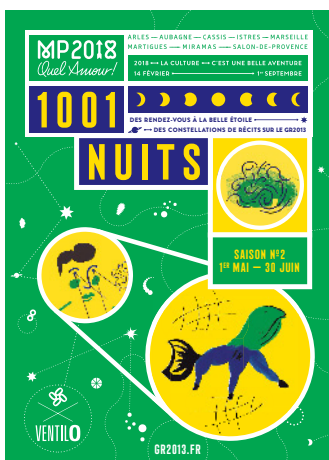
Οι σημαντικές εκδηλώσεις μπορεί να θέσουν σε κινητοποίηση ποικίλους παράγοντες χάρη στους οποίους θα μπορέσει να δημιουργηθεί ένα μονοπάτι και να δοθούν σαφείς προθεσμίες. Με αυτό τον τρόπο, μπορούν επίσης να ξεπεραστούν ενδεχόμενες διαφωνίες μεταξύ των τοπικών κοινοτήτων που βρίσκονται στην ίδια περιοχή, στην υπηρεσία ενός κοινού αστικού εγχειρήματος (π.χ, το GR2013 δε θα είχε καταστεί δυνατό αν δεν είχε κηρυχτεί πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης η Μασσαλία - Προβηγκία το 2013). Αυτές τις σημαντικές εκδηλώσεις βρίσκουν εδώ μια ευκαιρία να αφήσουν πίσω τους ένα σχέδιο σε βάθος χρόνου

Ωστόσο, τέτοιου είδους γεγονότα έχουν επίσης έναν ρόλο τουριστικής ανάπτυξης, στο πλαίσιο του κυνηγιού της «προσελκυσιμότητας» που παίζεται μεταξύ των μητροπόλεων, το οποίο έρχεται σε αντίφαση με το στόχο των μονοπατιών. Άλλωστε ο αστικός περίπατος μπορεί πολύ σύντομα να γίνει εργαλείο επικοινωνίας και εξευγενισμού, σε μια λογική οικειοποίησης της περιφέρειας από το κέντρο (π.χ. «εξερευνώ τα προάστια», «επεκτείνω το πεδίο του γνωστού», «ανακαλύπτω τα άγνωστα μέρη», κλπ.).

Αν υπάρχει ένωση μεταξύ των μονοπατιών και των μεγάλων εκδηλώσεων, αυτό είναι αποτέλεσμα σύνθετων πολιτικών διαπραγματεύσεων, τρόπων χειρισμού θεμάτων, παρεξηγήσεων, ή κάποιας αμφισημίας.

Ο οδηγός του sentier du Grand Paris (Wildproject 2020)

Εφημερίδα του εκδοτικό εγχείρημα και του γεγονότα « 1001 nuits » προτείνοντας ένας μητροπολιτικός αφηγηματικός γαλαξίας

Έκθεση « L'Art des Sentiers Métropolitains » (Pavillon de l'Arsenal 2020)

3) ΔΗΜΟΣΙΕΥΩ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

Ποια μορφή δίνουμε στις αφηγήσεις που γέννησε το μονοπάτι;

Η μεγάλη αφήγηση του βιβλίου

Η επίσημη γέννηση του μονοπατιού περνάει συνήθως από την δημοσίευση ενός πρώτου οδηγού, που αποτελεί μια πρώτη αφήγηση. Αυτή η αφήγηση μπορεί να πάρει μια ψηφιακή μορφή (ιστοσελίδα, εφαρμογή...), αλλά παίρνει συχνά τη μορφή ενός εντύπου (χάρτης με σχόλια, οδηγός, βιβλίο...).

Το βιβλίο συμπεριλαμβάνει συνήθως τα εξής στοιχεία:

- χαρτογραφικά (συνιστώμενη κλίμακα 1/25 000 το ελάχιστο)
- περιγραφές διαδρομής (η καθοδήγηση αυτή καθαυτή)
- τα «πολιτισμικά περιεχόμενα» (οι βασικές πληροφορίες, οι θεμελιώδεις αφηγήσεις, τόποι-κλειδιά που αφηγείται το μονοπάτι).

Το εργοστάσιο ιστοριών

Το βιβλίο απορρέει μιας σημαντικής δουλειάς, αλλά δεν είναι παρά μόνο η αρχή μιας ιστορίας. Αφού επισημοποιηθεί το μονοπάτι, μπορεί να ξεκινήσει μια συλλογική εργασία στο επίπεδο της μητρόπολης. Το μονοπάτι μπορεί να αποτελέσει εργαλείο έρευνας, παρατηρητήριο.

Εάν επιθυμούμε να εμψυχήσουμε μια συλλογική δυναμική στους κατοίκους της μητρόπολης με στόχο να γνωρίσουν τις πολιτιστικές τους κληρονομίες, τις ταυτότητες, τις αντίστοιχες αφηγήσεις, συνιστάται να τεθεί σε εφαρμογή μια πλατφόρμα ενδιαφερόντων η οποία θα ενώνει ερευνητικά κέντρα (κοινωνικές επιστήμες, ιστορία, γεωγραφία...), αρχιτεκτονικά κέντρα, εταιρίες χωροταξίας, αρχεία, καθώς και ξεναγούς, συγγραφείς, αρχειοθέτες... και να διοργανώνονται τακτικές συναντήσεις (για παράδειγμα, μηνιαίες).

Το μονοπάτι και το μουσείο

Ένας από τους τρόπους μέσω του οποίου μπορούμε να διηγηθούμε το μονοπάτι είναι ίσως μέσω της έκθεσής αυτού χάρη σε φωτογραφίες, κείμενα, εγκαταστάσεις, αρχεία, συλλογή αντικειμένων... Ωστόσο, έχει νόημα να επανέλθουμε στις σύνθετες σχέσεις του μονοπατιού με το μουσείο.

Σκοπός των μητροπολιτικών μονοπατιών δεν είναι μόνο να υποδεχτούν έργα καλλιτεχνών που έρχονται να δώσουν έναν ρυθμό στον περίπατο, αντίθετα με εδραιωμένα εγχειρήματα πολιτισμικού και τουριστικού ενδιαφέροντος («Πολιτισμικοί δρόμοι», «Μονοπάτια Ειρήνης» στο Νομό Φλώρινας, Sifnos Trails, κλπ.). Τα Μονοπάτια είναι στραμμένα προς τους πραγματικούς τόπους, τους οποίους δεν πρόκειται να τους αναδείξουμε ως «ντεκόρ που θα υποδεχτεί έργα».

Θα μπορούσαμε ενδεχομένως να αντιληφθούμε το μονοπάτι ως έργο – παρότι δε διεκδικούν όλοι οι δημιουργοί μονοπατιών την υπόσταση του καλλιτέχνη, και όταν αυτό συμβαίνει, συχνά γίνεται στο όνομα μιας τέχνης

>> Πηγές/ Τα άρθρα και συνεντεύξεις μας
Συνέντευξη του Hendrik Sturm

>> Πηγές/ masterclass του Μιλάνο :
Κομμάτι ν°14 : Les sentiers
métropolitains comme dispositifs
d'échange
Κομμάτι ν°23 : Robert Smithson et le
territoire comme oeuvre

«με χαμηλό συντελεστή ορατότητας» (Hendrik Sturm) ή «η τέχνη στην αδιαφορία της τέχνης» (Denis Moreau).

Ο περι-αστικός περίπατος γεννήθηκε σαν μια μορφή χλευασμού απέναντι στις μουσειακές πρακτικές – μπορεί κανείς να αναφερθεί στις διαδικασίες όπως αυτές της Christine Breton και του Hendrik Sturm, που ηχούν με την «έξοδο από την γκαλερί» υπέρ της τοποθεσίας στον Robert Smithson και άλλων καλλιτεχνών από το αμερικάνικο και αγγλικό Earth Art. Αυτή η διαδικασία συνάδει με την ιδέα της οριζόντιας κατασκευής, από την κοινωνία, μιας κοινής λαϊκής πολιτισμικής κληρονομιάς, σύμφωνα με τις ιδέες της σύμβασης του Faro – που αντιτίθεται στην ιδέα μιας κάθετης πολιτιστικής κληρονομιάς, που θα κατασκευάσουν οι ελίτ, προς όφελος των κοινωνιών «που χαίρουν μορφώσεως».

Εκ πρώτης όψεως, το μητροπολιτικό μονοπάτι εμφανίζεται λοιπόν σαν αντι-μουσείο: υπαίθριο (και όχι σε ένα κτίριο), ανοιχτό νυχθημερόν (χωρίς ωράριο), δωρεάν (και όχι επί πληρωμή), που οδηγεί τον επισκέπτη σε μια σειρά αντικειμένων (και όχι συγκεντρώνοντας αντικείμενα σε ένα δεδομένο μέρος), βαθιά ριζωμένο στην γεωγραφία (και όχι αποκεντρώνοντας), το οποίο καταγράφει το απλό (και όχι πολύτιμα αντικείμενα), το σύγχρονο (παρά το παρελθόν)...

Ωστόσο, αυτό το αντι-μουσείο καθοδηγεί τους επισκέπτες κατά μήκος μιας διαδρομής που έχει φτιαχτεί με στόχο να μοιραστεί μαζί τους έναν ήδη φτιαγμένο λόγο, διασταυρώνοντας καταστάσεις, τόπους, αντικείμενα... Κατά μία έννοια, ο δημιουργός μιας διαδρομής μπορεί να θεωρηθεί σαν επιμελητής ενός είδος ακούσιου μουσείου που θα είναι η μητρόπολη – μπορεί κανείς να αντιληφθεί την πόλη σαν «το ύστατο έργο τέχνης» ύστερα από αιώνες αισθητικών προσπαθειών των εφαρμοσμένων τεχνών.

Και συμμετρικά, τα μουσεία διερωτώνται εδώ και πολύ καιρό περί των δικών τους πλαισίων. Ένα μουσείο όπως το Mucem στη Μασσαλία, που προκύπτει από την εθνογραφία και τις λαϊκές τέχνες, έχει ως αντικείμενο να καταγράφει το κοινότυπο, το παρόν, τις ανθρώπινες κοινωνίες, το αστικό...

Η συνάντηση μεταξύ μονοπατιών που σχετίζονται εν μέρει με τη διαδικασία επιμέλειας και τα μουσεία που επιχειρούν να ανανεώσουν τις πρακτικές τους μπορεί άρα να αποδειχθεί γόνιμη. (Για παράδειγμα, σε αυτό το πλαίσιο, το Mucem πρότεινε στους δημιουργούς μονοπατιών να παρουσιάσουν τα αρχεία τους σε μια βιτρίνα, απ' όπου γεννήθηκε το εγχείρημα Metropolitan Trails Academy.)

4. ΟΡΓΑΝΩΝΩ ΤΗ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ

Τεχνικά και κοινωνικά

Το ζήτημα της διαμόρφωσης των μονοπατιών τέθηκε προπάντων στην Γαλλία, από τις «ομάδες αρχιτεκτόνων» (αρχικά από το Bruit du Frigo, ύστερα το Cabanon vertical και το ETC με το Γραφείο των Οδηγών του GR2013, YesWeCamp στο Παρίσι...).

Στο επίπεδο του πολίτη, κάποιες δυναμικές επίσης έχουν επίσης πάρει τη μορφή του μη «επιθετικού» τουρισμού σε ευαίσθητες περιοχές, όπως ο συνεταιρισμός κατοίκων στο Hôtel du Nord στη Μασσαλία, που κατάφερε να συνδυάσει την έννοια της φιλοξενίας με το περπάτημα, τη κατόικον διανυκτέρευση και την επιθυμία της αφήγησης στο πλαίσιο της φροντίδας της περιοχής.

Πρακτικά, παρατηρούμε ωστόσο ότι ένας περίπατος επί πληρωμή, ακόμα και με μια μικρή εισφορά, γίνεται αντικείμενο λιγότερων ακυρώσεων, έχει το προνόμιο να υπενθυμίζει ότι η δουλειά του οδηγού είναι μια πραγματική δουλειά, και μπορεί να προσελκύσει ακόμα περισσότερους συν-περιπατητές. Οι μικρές δομές γνωρίζουν επίσης ότι η έλλειψη εισφοράς έχει κόστος, και μόνο οι εδραιωμένοι θεσμοί μπορούν να έχουν αυτή την άνεση!

Θα λειτουργήσετε ανάλογα με τη δομή σας, τις χρηματοδοτήσεις σας, το κοινωνικό σας πλαίσιο και το κοινό σας. Η τάση που κυριαρχεί συνήθως, είναι οι περίπατοι να διοργανώνονται χωρίς εισφορά κατά την αρχική φάση εντοπισμού ενός μονοπατιού, ή κατά το στήσιμο αυτού – και επί πληρωμή από τη στιγμή που υπάρχει το μονοπάτι, ή όταν ο δημόσιος περίπατος είναι αρκετά δομημένος για να «σκηνοθετηθεί» (σαν μία θεατρική σκηνή).

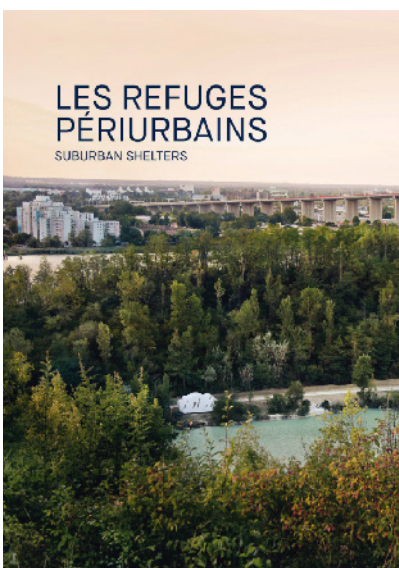
Προσφορά διανυκτέρευσης: τα περι-αστικά καταφύγια

Οι χρήστες των Μητροπολιτικών Μονοπατιών μπορούν να επωφεληθούν από ευρεία προσφορά όσον αφορά την φιλοξενία (ξενοδοχεία στο κέντρο και στα προάστια, ξενώνες, κατόικον διανυκτέρευση, κάμπινγκ...), αλλά υπάρχουν συχνά περιοχές, κυρίως στα προάστια, όπου η προσφορά σπανίζει. Αντιθέτως, σε κάποιες περιπτώσεις υπάρχει σήμανση για τον πεζοπόρο που υποδεικνύει ότι μπορεί να διανυκτερεύσει.

Στο Μπορντώ, έχει υλοποιηθεί ένα σημαντικό πρόγραμμα, με τη δημιουργία 11 καταφυγίων που επιτρέπουν τη διανυκτέρευση καθ'όλα τα στάδια του μονοπατιού.

Αυτά τα πρόχειρα (χωρίς νερό ούτε ρεύμα) καταφύγια δημιουργήθηκαν κατά περίπτωση (ενταγμένα στους τόπους για τους οποίους προορίζονταν), είναι πρακτικά (με σκοπό να αποτελέσουν φιλόξενες και ζεστές φωλιές, που θα μπορέσουν να καθησυχάσουν τις οικογένειες, τα παιδιά) ώστε να προσφέρουν μια μοναδική εμπειρία στους κατοίκους και στους επισκέπτες

>> Πηγές/ Άλλες πηγές
Hôtel du Nord

>> Πηγές/ Τα βιβλία μας
Les refuges périurbains

της μητρόπολης του Μπορντώ.

Σε νομοθετικό επίπεδο, αυτά τα καταφύγια που ορίζονται ως «επιτελεστικά έργα» (βλέπε Bruit du Frigo/Zebra3) δεν υπάγονται στους κανονισμούς πολεοδομίας και στις διοικητικές υποχρεώσεις που εφαρμόζονται συνήθως.

Διασταυρώνω τις χρήσεις: το πρόγραμμα φιλοξενίας του GR2013

Το πρόγραμμα που εφάρμοσε το Γραφείο οδηγών πάνω στο GR2013 ασχολείται με διάφορα επίπεδα εγχειρημάτων, από τη σήμανση (κατευθυντήρια βέλη, πινακίδες πανοράματος...), στη διαμόρφωση των περασμάτων, μέχρι το χτίσιμο των «καλυβών», αλλά και την κατασκευή μικρών επίπλων, στάσεων, στεγάστρων ή παρατηρητηρίων για τους πεζοπόρους και τους κατοίκους.

Ένας από τους άξονες της διαδικασίας ήταν η ιδέα να «αναζητήσουμε διασταυρώσεις μεταξύ των χρήσεων των πεζοπόρων και εκείνων των κατοίκων» (Cabanon Vertical).

>> Πηγές/ Άλλες πηγές
Hospitalités du GR2013

Ο μεγάλος κατάλογος των μητροπολιτικών υποδομών

Οι ανάγκες του πεζοπόρου οδηγούν ενίοτε σε καινούριες χρήσεις (ή επιθυμίες χρήσεων) σε υφιστάμενες υποδομές – ένα στέγαστρο για να προστατευτούμε από τη βροχή, ένα παλιό πλυσταριό όπου μπορεί κανείς να κοιμηθεί με ένα στρώμα πάνω στο έδαφος, πηγές για να ξεδιψάσουμε, κλπ.

Στην Τουλόν, υλοποιείται μια εργασία κατάρτισης καταλόγου των έργων που μπορούν να φιλοξενήσουν τον πεζοπόρο – παγκάκια, στέγαστρα, ακάλυπτοι, σημεία με θέα – χάρη στα οποία θα μπορούν να γίνουν προσθήκες.

Η χωροταξία από τους περίοικους: το Μονοπάτι του Μεγάλου Παρισιού

Για το μονοπάτι του Μεγάλου Παρισιού, το YesWeCamp προτείνει την εκ των προτέρων συμμετοχή χιλιάδων περίοικων του μονοπατιού για να συμβάλλουν στη διαμόρφωσή του (κάτοικοι, έμποροι, θεσμοί, τοπικές κοινότητες...).

Η διαμόρφωση του μονοπατιού είναι ένα τεχνικό εγχείρημα, μόνο εν μέρει. Ίσως είναι πρώτα ένα κοινωνικό σχέδιο, που στοχεύει στη χρήση του μονοπατιού από τους κατοίκους της περιοχής και στη φιλοξενία των πεζοπόρων – για παράδειγμα με σήμανση παρεμφερή με αυτή του κελύφους από το χτένι του Ατλαντικού στο μονοπάτι της Κομποστέλα.

Εμπειρίες

» Πηγές/ Τα βιντεό μας
Atelier de territoires

Τα «μητροπολιτικά εργαστήρια»

Ο διαδικασία του σχεδιασμού της διαδρομής μπορεί να οδηγήσει στην δημιουργία ενός πλαισίου εργασίας το οποίο επιτρέπει τη διασύνδεση των τοπικών κοινοτήτων στην λήψη αποφάσεων.

Το φοιτητικό εργαστήριο

Κατασκευή ενός παιδαγωγικού εγχειρήματος με φοιτητές στο πλαίσιο ενός θερινού προγράμματος ή άλλο εργαστήριο με αντικείμενο το σχεδιασμό, τις αφηγήσεις, τη φιλοξενία...ίσως ένας εξαιρετικός τρόπος για να ξεκινήσουμε ή για να αναπτύξουμε ένα σχέδιο.

ΠΗΓΕΣ

Αναφέρονται παρακάτω οι σχετικές δημοσιευμένες πηγές που μπορείτε να επισκεφθείτε στην ιστοσελίδα «Πηγές» του ιστότοπου της Ακαδημίας των Μητροπολιτικών Μονοπατιών.

>> Τα άρθρα και οι συνεντεύξεις μας

Marcher pour changer notre regard sur les territoires (FR) - Lanaspèze, Field
DEHORS #1 - Bureau des guides du GR2013 (FR) - Paul-Hervé Lavessière
DEHORS #2 - Bureau des guides du GR2013 (FR) - Collectif SAFI
DEHORS #3 - Bureau des guides du GR2013 (FR) - Nicolas Mémain

>> Αποσπάσματα βιβλίων μας

Zone sweet zone - Yvan Détraz
Planète banlieue - Lanaspèze, Lavessière
Les refuges périurbains - Bruit du Frigo

>> Το Masterclass του Μιλάνου

Κομμάτι ν°2 : La ville du futur - Nicolas Mémain
Κομμάτι ν°7 : Retrouver les sentiers perdus - Fivos Tsaravopoulos
Κομμάτι ν°8 : Impliquer les locaux - Fivos Tsaravopoulos
Κομμάτι ν°9 : Le temps des négociations - Loïc Magnant
Κομμάτι ν°13 : Marcher seul sur les sentiers métropolitains ? - Mikael Mohamed
Κομμάτι ν°14 : Les sentiers métropolitains comme dispositifs d'échange - Denis Moreau
Κομμάτι ν°15 : Yves Clerget et la promenade urbaine - Denis Moreau
Κομμάτι ν°17 : Chorodiversité dans le Grand Athènes - Jordi Ballesta
Κομμάτι ν°20 : Des sentiers grand public pérennes - Fivos Tsaravopoulos
Κομμάτι ν°21 : Le sentier comme espace politique - Alexandre Field

>> Τα βιντεό μας

Atelier de territoire - Guillaume Meigneux
Comment les sentiers fabriquent la ville - Pavillon de l'Arsenal

>> Οι εξωτερικές πηγές μας

Atlas du GR2013 - Nicolas Mémain
Brochure Provence Express - Agence des Sentier Métropolitains
Atlas Provence express - Agence des Sentier Métropolitains
Etude Grand Paris Sud Est Avenir - Sentier du Grand Paris
Interview Hendrik Sturm - Wildproject
Cartes papier & Avenza - Sentier du Grand Paris